

de Volkskrant

DAMMEN: Prosmans gave omsingeling

TON SIJBRANDS op 23 augustus '97

In wat één van de laatste rubrieken moet worden die gewijd zijn aan de welhaast eindeloze reeks zomertoernooien, richten wij de schijnwerpers deze keer op het open toernooi van Brunssum (Limburg). Het veruit oudste van de 'open' toernooien werd dit jaar voor de twintigste (!) maal gehouden en leverde een overtuigende zege op voor Erno Prosmans.

De Nederlandse kampioen van 1996 scoorde 15 punten uit 9 partijen. Daarmee bleef Prosmans het kwartet Ribakov/Podolski/Sékongo/Bassirou Ba, dat in deze volgorde de tweede tot en met vijfde plaats innam, liefst twee punten vóór.

In de slotronde van de lustrumeditie verleende Prosmans zijn toernooizege nog extra reliëf door te winnen waar een puntending al zou hebben volstaan. Slachtoffer was Moestafa Doerdijev, die in een gave, gestroomlijnde omsingelingspartij van de kant van Prosmans in feite overspeeld werd.

Overigens finishte de jonge Turkmeen, bekend van zijn deelname aan de WK-toernooien van 1994 (Den Haag) en 1996 (Ivoorkust), op een alleszins verdienstelijke 12 uit 9, wat goed bleek voor een gedeelde zesde tot en met elfde plaats.

Doerdijev - Prosmans

(Brunssum 1997)

1.32-28 17-22 2.28x17 12x21 3.34-29 7-12 4.40-34 19-23 5.37-32 14-19 6.42-37 10-14 7.45-40 5-10
8.50-45 21-26 9.47-42 11-17 10.32-28 23x32 11.37x28 26x37 12.41x32 19-23 13.28x19 14x23

Zwarts achtste zet maakte wellicht een passieve indruk, maar Prosmans geeft er wel degelijk een actief vervolg aan. Door naar 23 te ruilen, stelt zwart zijn tegenstander voor de keuze tussen ófwel vereenvoudigen met (14.) 33-28 enz., ófwel agressief optreden met (14.) 35-30 en 30-24. Het pleit voor Durdijev dat hij voor het laatste kiest, maar ik neem aan dat het precies is waarop de zwartspeler zijn zinnen had gezet...

14.35-30 20-25(!) 15.30-24 6-11 16.42-37 16-21(!) 17.46-41 21-26 18.32-28 23x32 19.37x28 10-14
20.41-37 1-6 21.38-32 14-20 22.28-23 9-14 23.43-38 17-22 24.49-43

En vooral niet te snel 24.48-42? wegens 24...26-31! enz. met winnende dam.

24...11-17 25.48-42 13-19!

Met deze sterke 2x2 ruil maakt zwart de manoeuvre 33-28x28 onmogelijk en vergroot hij zijn greep op de vijandelijke stand. Ook zal Prosman in dit stadium al met een schuin oog naar wits verzwakte linker vleugel hebben gekeken...

26.24x13 8x28 27.32x23 4-9 28.34-30 25x34 29.39x30 9-13 30.44-39 6-11 31.40-35

Zie diagram 1

31...20-25!

Zwart staat inmiddels dermate goed dat de geplande aanval tegen wits linker flank niet eens meer aan de orde zal (hoeven) komen. De tekstzet wordt onder meer gerechtvaardigd door de omstandigheid dat wit na 32.37-32(?) 25x34 33.29x40 18x29 34.33x24 13-18! de dreiging 35...22-28 + niet kan pareren met 35.39/38-33 vanwege datzelfde 35...22-28! enz.

32.30-24 14-20

Of ook meteen 32....25-30! met materiaalwinst.

33.23-19 25-30!

Zo kan het ook.

34.19x8 2x13 35.24-19 13x24 36.45-40 20-25 37.29x20 15x24

Wit geeft het op. Hij heeft inderdaad niet de geringste compensatie voor de verloren schijf.

Eén van de meest onderhoudende partijen werd gespeeld in de vijfde ronde, toen Jean-Paul Plantin (Frankrijk), de vroegere secretaris van de Wereld Dambond, en de uit de voormalige Sovjet-Unie afkomstige Tsjatoriski de degens met elkaar kruisten.

Plantin - Tsjatoriski

(Brunssum 1997)

1.31-27 19-23 2.33-28 17-21 3.28x19 14x23 4.38-33 10-14 5.34-30 14-19 6.30-25 11-17 7.25x14
9x20 8.40-34 5-10 9.34-30 10-14 10.30-25 4-9 11.44-40 7-11 12.35-30 1-7 13.40-35 21-26 14.50-44
17-21 15.44-40 11-17 16.42-38(?)

Afgezien van het feit dat in plaats van 50-44-40 onmiddellijk 14.45-40 (14...17-21 15.43-38! 11-17 16.49-43! gevolgd door 17.30-24 enz.) een fractie nauwkeuriger was geweest, was Plantins opzet tot dusver in overeenstemming met de gangbare opvattingen inzake deze half-open-klassieke opening. Des te meer verwondering wekt het dat de witspeler de gebaande paden momenteel verlaat door veld 38 niet vanuit de rechter maar vanuit de linker vleugel op te vullen.

16...7-11 17.30-24 20x29 18.33x24 19x30 19.25x34 17-22 20.36-31?!

Of was dit wellicht de vooropgezette bedoeling van wits zestiende zet? Het zogeheten 'naamloos skelet' dat Plantin met de tekstzet op het bord brengt, stelt weliswaar de hoogste eisen aan het inzicht van de witspeler, maar hoeft niet noodzakelijkerwijs slecht te zijn. Zeker niet na zwarts volgende zet, waarmee Tsjatoriski eigenhandig (en naar mijn smaak rijkelijk voorbarig) de formatie 3/9/14 prijsgeeft...

20...14-19?!

Waarom hier niet met 20...13-19 opgebouwd? In dat geval had zwart desgewenst altijd nog voor 9-13 kunnen kiezen, hoewel ik vermoed dat een opstelling met (21.38-33) 21...11-17 en 22...8-13 de voorkeur verdient.

21.38-33 9-14 22.34-29 23x34 23.39x30 11-17 24.43-39 6-11 25.40-34(?!)

Dit is bij lange na niet wits energiekste voortzetting, al zou men zich kunnen afvragen of het in dit ongewone speltype niet om heel andere zaken draait... Zeker is echter dat wit na 25.49-44!, dat vanwege de positionele dreiging 33-28x28! tot de grootscheepse vereenvoudiging 25...22-28 26.32x23! 18x38 27.40-34(!) 21x32 28.37x28 26x37 29.41x43 verplicht, voortreffelijk had gestaan.

25...19-23 26.45-40 13-19

Zie diagram 2

27.30-24?

Het ruitje naar 25 waartoe 27.30-24 de inleiding vormt, blijkt te falen op een enigszins verborgen doorbraak-combinatie. Daarom had Plantin beter op zijn schreden kunnen terugkeren met 27.32-28(!) 23x32* 28.27x38. Het is waar dat ook in dat geval de witte stand, met die opgesloten linker vleugel, levensgevaarlijk oogt. Maar beslist is er nog niets, daar wit aan de andere bordrand allerlei tegenkansen moet kunnen creëren. Bij voorbeeld 28...8-13 29.33-29(!) 19-23 30.30-25(!), op het juiste moment gevolgd door 35-30 en 40-35 enz. enz.; ik stel mij voor dat spelers als Andreiko en - vooral - Roozenburg (zie bij voorbeeld diens partijen tegen Cazemier uit Monaco 1964 en Hoogezand 1967) met graagte de witte belangen zouden hebben behartigd!

Overigens: de stand na (27.32-28 23x32 28.27x38) 28...21-27 29.41-36 18-23 30.47-41!? 15-20 zou een fraaie tactische wending bevatten wanneer we schijf 48 naar veld 50 zouden (mogen) verplaatsen. Er was dan namelijk gevolgd 31.33-29! 2-7 32.29x18 12x23 33.30-24!! 20x29 34.39-33!! en nu òf 34...8-13 35.33x24 19x39 36.49-43! gevolgd door 37.35-30, 38.40-34, 39.37x10 en 40.41x1 +, òf 34...19-24 35.35-30! gevolgd door 36.50x39, 37.49-44, 38.39-34 en opnieuw de dubbelcombinatie 39.37x10 annex 40.41x1 +.

27...19x30 28.34x25?

Omdat de tekstzet op slag verliest, had wit tot elke prijs het brutale 28.35x24 moeten doen. Zo kan hij zich op 28...14-20 nog net staande houden met 29.49-44 enz. Maar na 28...8-13! had wit niet echt bevredigend meer gestaan. Een enkele mogelijkheid ter illustratie: 29.49-44? (alleen met 29.40-35!?)

mag hij nog op overleving hopen) 22-28! 30.33x22 17x28 31.40-35 (om 31...14-20?! met de gunstige 5x5 ruil 32.34-29! enz. te kunnen beantwoorden; maar zwart heeft geen haast:) 31...11-17! 32.48-43 (de enige) 32...3-8! en wit kan niet meer onder materiaalverlies uit, bij voorbeeld 33.41-36 17-22! 34.47-41 23-29! 35.34x23 28x30 36.35x24 22-28/14-20 enz. +.

28...23-28!!

Tsjatoriski bereidt zijn tegenstander een hoogst onaangename verrassing.

29.32x23 18x38 30.27x7 8-12 31.7x18 38-43 32.49x38 17-22 33.18x27 21x45

Wit geeft het op.